

Dominika Dzwonkowska

"Człowiek w nauce współczesnej.
Rozmowy w Castel Gandolfo", red.
Krzysztof Michalski, Kraków 2006 :
[recenzja]

Studia Ecologiae et Bioethicae 4, 557-559

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

redagowana jest przez osobę, która łączy w sobie zarówno ogromną wiedzę systemową w zakresie samych nauk przyrodniczych, jak i tą praktyczną nieustannie prowadzoną poprzez zróżnicowane pod względem poziomu i odbiorców procesy edukacji. Rocznik 2005 kwartalnika pt. „Edukacja Biologiczna i Środowiskowa” śmiało, można polecić nie tylko nauczycielom szkół oraz uczniom, ale również nauczycielom akademickim oraz studentom, którzy kształcą się między innymi: na specjalnościach ochrona środowiska.

Wracając do wcześniej poruszanego wątku internetowego, szkoda, że kwartalnik, jak na razie nie doczekał się jeszcze wydania w formie elektronicznej, dzięki której można by znacznie łatwiej promować zawarte w nim treści merytoryczne. Publikując kwartalnik w formie on-line w Internecie, można by na tą platformę przenieść w całości ostatni dział Pt. Informacje, Porady, Listy. Internet mógłby się również stać świetnym miejscem do uruchomienia dyskusji o charakterze interaktywnym na tematy związane w zakresie szeroko rozumianej edukacji przyrodniczej.

Jan Sandner

Krzysztof Michalski (red.), ***Człowiek w nauce współczesnej. Rozmowy w Castel Gandolfo***, Znak, Kraków 2006, s. 212.

W 1982 grupa polskich i niemieckich naukowców, współpracujących ze sobą (głównie w Interuniversity Center w Dubrowniku) podjęła decyzję o założeniu w Wiedniu Instytutu Nauk o Człowieku. Instytut ten został powołany w celu stworzenia płaszczyzny do międzynarodowej dyskusji naukowców różnych dyscyplin, w których centrum zainteresowania pozostaje człowiek. Założyciele uznali, że istnieje możliwość nawiązania porozumienia oraz wymiany poglądów naukowców różnych dyscyplin, przy jednoczesnym poszanowaniu różnic.

Rok później Rada Naukowa Instytutu Nauk o Człowieku spotkała się w letniej rezydencji papieży. Jan Paweł II, który niejednokrotnie pokazywał żywe zainteresowanie nauką, od samego początku popierał działania Instytutu, zachęcając do wspólnego spotkania oraz zwracając uwagę na potrzebę niezależności Instytutu od jakichkolwiek ideologii politycznych. W sierpniu 1983 dzięki gościnności Papieża wybitni naukowcy mogli spotkać się na trzydniowym sympozjum w Castel Gandolfo, gdzie w obecności Jana Pawła II poszukiwali odpowiedzi na pytanie o miejsce człowieka w nauce współczesnej. Wśród wybitnych przedstawicieli nauki znaleźli się między innymi: znakomici filozofowie: Hans-Georg Gadamer,

Leszek Kołakowski, Emmanuel Lévinas, Paul Ricoeur, Charles Taylor; fizyk i filozof – Carl-Friedrich von Weizsäcker; wybitny niemiecki teoretyk prawa i sędzia Sądu Konstytucyjnego – Ernst-Wolfgang Böckenförde; wielki matematyk – René Thom, znakomity teolog protestancki – Gerhard Ebeling; sławny francuski historyk – Emmanuel Le Roy Ladurie; z polskich wybitnych uczonych: Aleksander Gierys, Jacek Woźniakowski i Józef Tischner, jeden z założycieli Instytutu Nauk o Człowieku.

Spotkanie to rozpoczęło tradycję „rozmów w Castel Gandolfo”, gdzie wybitni naukowcy spotykają się, aby omawiać ważne problemy społeczne, kulturalne i naukowe. Pierwsze spotkanie było szczególnie nie tylko ze względu na rozpoczęcie działalności, ale także ze względu na trudną sytuację polityczną podzielonej żelazną kurtyną Europy. Gdzie wschodnia jej część borykała się z wieloma problemami, takimi jak chociażby ograniczenie wolności wypowiedzi, stąd stworzenie możliwości dialogu było tym bardziej potrzebne dla rozwoju nauki w tej części kontynentu.

Książka „Człowiek w nauce współczesnej. Rozmowy w Castel Gandolfo” wydana w 2006 roku przez Społeczny Instytut Wydawniczy Znak jest drugim, poprawionym wydaniem tej wartościowej publikacji, prezentującej wymianę poglądów wybitnych przedstawicieli nauki. Naukowcy, którzy spotkali się w Castel Gandolfo w 1983 roku zaprezentowali swoje poglądy poprzez ukazanie, z różnych punktów widzenia, miejsca człowieka przez pryzmat uprawianej przez siebie dyscypliny naukowej. W ten sposób zostały ukazane dzieje człowieka z perspektywy historii (Emanuel Le Roy Ladurie, Aleksander Gierys), teologii (protestanckiej: Gerhard Ebeling oraz katolickiej, a właściwie specyficznie polskiej¹ – Józef Tischner), prawa (Ernst-Wolfgang Böckenförde) oraz filozofii (Robert Spaemann, Charles Taylor, Emmanuel Lévinas, Hans-Georg Gadamer). O wiele szersze ujęcie pokazuje Carl-Friedrich von Weizsäcker, który przedstawił swoje poglądy ukazując swoje poglądy kolejno z punktu widzenia, według niektórych nie dających się pogodzić dyscyplin, metafizyki i fizyki. Dodatkowo treść jego wystąpienia została wzbogacona o zapis dyskusji.

Właśnie brak zapisu dyskusji naukowców, poza jednym wspomnianym wyżej wyjątkiem, jest zasadniczym brakiem książki. Każdy z naukowców przedstawił rzetelną i całościową analizę z punktu widzenia własnej nauki, a więc przez pryzmat badanego przez tę naukę aspektu rzeczywistości, nie ujmując całości rzeczywistości. Ujęcie całości rzeczywistości jest niewątpliwie zadaniem niezwykle trudnym, szczególnie przy dzisiejszej specjalizacji nauk, ale należałoby założyć, że chociaż w pewnym zakresie możliwym. Dyskusja naukowców mogłaby być

---

¹ Mimo, że jak zaznacza Józef Tischner polska myśl teologiczna nie wytworzyła systemu teologii, to jednak należy zwrócić uwagę na specyfikę polskiej religijności.

przyczynkiem do prób całościowego ujęcia człowieka, próbą ujęcia jednocześnie osiągnięć nauk przyrodniczych i osiągnięć nauk humanistycznych.

Publikacja ta mimo wyżej wspomnianego braku jest niewątpliwie wartościową pozycją, pokazującą dążenia naukowców do ukazania rzetelnej analizy rzeczywistości. Jednocześnie pokazuje ona niezwykle bogactwo nauki, co widać chociażby w możliwości przeprowadzenia różnych analiz tego samego zagadnienia. Szczególne miejsce zajmują tutaj nauki humanistyczne, w których bogactwo różnych możliwości interpretacyjnych ukazuje jak złożony i wieloaspektowy jest obraz świata. Mimo, że nauka ujmuje takie bogactwo interpretacji rzeczywistości można parafrazując słowa Carl-Friedrich von Weizsäcker'a zastanawiać się czy to „iż nauka wierzy, że jest całą prawdą, (nie) jest największym błędem, jaki kiedykolwiek popełniła ludzkość”²? Ale jednocześnie należy podkreślić, że intencją autora tych słów nie jest podważenie wartości nauki, a jedynie zwrócenie uwagi na możliwości błędu i potrzebę stałego rewidowania głoszonych przez naukę poglądów. Niewątpliwie spotkania naukowców takie jak letnie seminaria w Castel Gandolfo sprzyjają niezbędnej w nauce rewizji poglądów i ciągłemu dążeniu do prawdy.

Dominika Dzwonkowska

Aleksander W. Sokołowski, ***Przyroda województwa podlaskiego i jej ochrona***, Łomżyńskie Towarzystwa Naukowe im. Wagów, Łomża 2006, s. 336

Aleksander Sokołowski w swojej publikacji podjął się bardzo popularnego w ostatnich latach tematu ochrony zwierząt i roślin. Różnorodność pozycji poświęconych ochronie przyrody jest ogromna i wydawać by się mogło, że wszystko już w tej kwestii zostało napisane. Dowodem na to, że jednak jest to mylne stwierdzenie jest książka pod tytułem „Przyroda województwa podlaskiego i jej ochrona”.

Autor zaczyna swoją książkę od krótkiej charakterystyki regionu województwa podlaskiego. Znajdują się w niej takie informacje jak: położenie geograficzne, powierzchnia i podział administracyjny oraz dzieje osadnictwa i stosunki narodowościowe. Dość uwagi w tej charakterystyce poświęca środowisku geograficznemu oraz regionalizacji fizyczno-geograficznej, dzięki czemu czytelnik jest

---

² WEIZSÄCKER C.F., *Czas, fizyka, metafizyka*, w: *Człowiek w nauce współczesnej. Rozmowy w Castel Gandolfo*, red. Krzysztof Michalski, Znak, Kraków 2006, s. 35.